

A szegedi filharmonikusok nagyszerű hangversenye Budapesten

Új magyar szimfóniát mutatott be a Zeneakadémián a Bartók Béla zenekar

Kedden este Budapesten szerepelt a Szegedi Bartók Béla Filharmonikus Zenekar. Új magyar művet, Kósa György VIII. szimfóniáját mutatták be, Rahmaninov II. zongoraversenyének előadásával Jeanne-Marie Darré szerepelt a műsorban, utolsó számként pedig Brahms III. szimfóniáját adták elő. A színvonalas, tartalmas műsor nagy érdeklődést keltett a fővárosban: a Zeneakadémia nagy hangversenytermét zsúfolásig megtöltötték a zenekedvelő budapestiek. A hangversenyre minden jegy elkel.

A szegediek budapesti vendégszereplésének legnagyobb eseménye kétségtelenül Kósa György új szimfóniájának ősbemutatója volt. A zeneszerző a Bartók és Kodály után következő nemzedék idősebb tagjai közé tartozik. Műveit külföldön is jól ismerik, alkotásaira már a húszas években felfigyelt a külföldi kritika. Kósa György könnyen és gyorsan írt, s alkotásai elsősorban lírai ihletésűek. Talán ezért áll hozzá legközelebb a kis formák világa, s talán ezért van az is, hogy művészetén a század sokféle zenei stílusát ötvöztetve nem hagyott mély nyomokat.

Új szimfóniáját 1959 nyarán írta. A szerző a következőket mondta erről a művéről: — A VIII. szimfónia atmoszféráját tekintve nagyon is aktuális, mert a mai világhelyzet feszültségét tükrözi. De abban az optimista meggyőződésben, törhetetlen bizalomban esendül ki, hogy végül a béke és a humanitás erői mégis csak győzedelmeskedni fognak az embertelenség felett.

A mű valóban jelentékeny alkotás. Alapgondolata: a művész felel egy esetleges atomháború pusztításaitól. Indítéka tehát nem lírai, hanem nagyon is drámai, mélyen megrázó hatású. Nagy intenzitással közvetíti a szimfónia ennek a katasztrófának elképzelt átélését, majd végül a finálé himnikus szövege valóban bizakodás a háborúellenes erők győzelmében. A mű zenei szerkesztése kifőrtékelten megoldott, anyaga egységes, kompozíciója monolitikus, nem hullik szét apró mozaikokra.

A szegedi zenekar — Vassz Viktor ihletett vezényletével — méltó előadásban

tolmácsolta a mai magyar muzsikának ezt a jelentékeny művét. A mű megrázó drámaisága, majd a befejezés himnikus lendülete nagy intenzitással és meggyőző hatással érvényesült a zenekar tolmácsolásában. A bemutatón a közönség meleg tapsal köszöntötte az együttest, a vezénylő karmestert és a bemutatón megjelent zeneszerzőt.

A siker alapján bátran javasoljuk az illetékeseknek: gondolkodjanak a mű szegedi bemutatásának lehetőségén. Tudjuk, hogy ennek az izzig-veig modern műnek az előadását nálunk nem mindenki fogadná feltétlen elismeréssel. Bemutatására azon-

ban — véleményünk szerint — mégis nagy szükség lenne, mert hozzájárulna ahhoz, hogy a szegedi közönség közelebb kerüljön a modern, mai muzsikához.

A koncert szölistája Jeanne-Marie Darré — akárcsak Szegeden — a Zeneakadémián is kirobbanó sikerrel adta elő Rahmaninov II. zongoraversenyét. A közönség színi nem akartó tapsal ünnepelte a művésznőt, aki az elismerést három káprázatosan előadott ráadás-számmal köszönte meg. Nagy sikert aratott a hangverseny befejező száma is. A szegedi zenekar stílusos, átélő játékkal adta elő Brahms III. szimfóniáját.

B. L.

HOGYAN SZÜLETETT a Kópjások című regény?

Budapesti író szegedi olvasóival találkozott

Az irodalmi estek és író-olvasó-találkozók egyre inkább betöltik szerepüket, s az olvasók közvetlenebb kapcsolatba kerülnek az általuk ismert irodalmi alkotásokkal. Ezt bizonyította a szegedi járás Faluella Kóv-vesboltja által a MESZÖV Deák Ferenc utcai klubhelyiségében a kedden este rendezett író-olvasó-találkozó is. Berkesi András, napjaink egyik legnépszerűbb írójával találkozott itt az olvasók széles tábora. Az Októberi vihar, a Vihar után, s a Magány című regények szerzőjének nem kellett bemutatkozni olvasóinak. Kíváncsiak voltak azonban mégis, hogy a Magány-ban szereplő Koltai Péter és Ágnes szerelmének hő ábrázolója milyen ember, s mit tud még mondani magáról beszéd regényein kívül.

Dobos Mária kérdése

Nem is kell mondani, hogy a Janus-arcú műhelymunka iránti érdeklődés foglalkoztatta a legtöbb olvasót. Janus, a világszágának két arccal ábrázolt római istene ezúttal az alkotómunkát személyesítette meg, amelynek titkaiból minél többet akart megismerni az olvasó.

Hogyan született például a Kópjások című regény? — kérdezte Dobos Mária. (E re-

gény tudvalevően két szerző. Berkesi András az egyik szerző, a másik pedig Kardos György, a Magvető Könyvkiadó igazgatója.)

A jelenlévő két írónak tulajdonképpen együtt kellett volna válaszolnia a kérdésre, hiszen életútjuk sokszori véletlen találkozása, s helytállásuk a legnehezebb időben annyira egyforma és egybefonódott, hogy csak együtt lehet róla szólni. S Berkesi együtt, párhuzamosan is ismertette útjukat, kommunista helytállásukat, amely végül is regénybe, regényekbe formálódott, s mint ahogy mondotta: — Érik már színpadi mű, dráma is a tőmör élményanyagból.

A valóság vagy a képzelet?

Egy hozzászóló említette, hogy a Kópjások című regény szinte kívánczik, hogy televíziós játék is születne belőle. Bizonyára olyan nagy sikere lenne ennek a műnek is, mint az ismeretes NDK televíziós drámának, A lelkiismeret lázadásának.

Filmet írok most — válaszolta Berkesi András —, s szeretném, ha filmem, amely vidéki városban játszódik, Szegeden forgatnák.

Kíváncságot általános helyesléssel fogadták olvasói, akik szívesen látnák Berkesi készülő játékfilmjében Szeged

Irodalmi est az újságíróklubban

Március 31-én, szombaton este 8 órai kezdettel Ferdek Judit, a fiatal szegedi író szerzői estet tart az újságíróklubban. Munkásságát Kiss Lajos József Attila-díjas esztéta ismerteti. A műsorban fellépnek Miklós Klára, Kormos Lajos, B. Réti József, a Szegedi Nemzeti Színház művészei, Lakner Anna, a Fiatalok Irodalmi Színpadának tagja és Papp Mariann. Juhász Endre Chopin-műveket játszik. Zongorán kísér Bodás Péter.

— GRAFIKAI ÉS FOTOKIALLITÁS NYILK! Április 4-üztelére a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában. A grafikai kiállításon részt vesz valamennyi szegedi képzőművész, a fotókiállításon pedig a legjobb amatőr művészek mutatják be alkotásukat. Mindket kiállítást Kovács József, a városi tanács művelődési osztályvezetője nyitja meg április 4-én.

Jean Cocteau:

Nemzetközi színházi nap

Mint már beszámoltunk róla, március 27-ét színházi világnappá nyilvánították. Ezen a napon a világ minden színházában, az előadások előtt, felolvasták Jean Cocteau-nak ez alkalomra írt üzenetét. A Szegedi Nemzeti Színházban Kormos Lajos olvasta fel a költői szépségű írást, melyből az alábbiakban részleteket közlünk.

Hála a színház különleges varázsának, néha paradox módon megcsigáz, hogy a történelem, amely az idő múlásával elhomályosulhat és a mítosz, amely az idő múlásával túlságosan is megéledhetik, a maga igazi valóságát a színpad deszkáin ölti fel.

Minden bizonnyal kényelmes lenne, ha valamilyen bűvész hipnózással meggyőztetné az egész nézőteret, hogy nagyszerű előadásnak volt tanúja; sajnos azonban ilyen bűvész nincsen. Így hát a drámaíró feladata, hogy a maga szerény eszközeivel ki-váltsa ezt a közös hipnózt, és rábírja a közönséget, hogy osztozzanak álmában; hiszen ez az álom minden pénz-tárcsa számára hozzáférhetővé teszi a zsenialitást.

A színház ezért a közönségtől valósággal gyermeki figyelemet és odaadást követel.

Ez a jelenség, ha nem is ilyen messzemenően, de létezik. Megesik, hogy a nézők egy bizonyos csoportja lemond egyéni elképzeléseiről egy új gondolat javára, amelyet elfogad, magáévá tesz és kész együttműködni vele.

Ez a csoport ilyenkor egyetlen személyné válik, amelyben szinte gyermeki szív dobog.

Az igazi csodát nem olyankor fog el bennünket, ha gondolataink másával találkozunk. Az igazi csodát olyan gondolatokkal szemben tölti el szívünket, amelyek előzőleg talán távol álltak tőlünk és mégis annyira hatnak ránk, hogy azt képzeljük, bennünk is éppígy megfogantak volna.

Még Franciaország is bebizonyította a Nemzetek Színházában, milyen mohón szomjazza a léhaságot nem szűrt, igazi színházi élményt. Ebben a színházban minden évben elsőrendű társulatok

olyankor fog el bennünket, ha gondolataink másával találkozunk. Az igazi csodát olyan gondolatokkal szemben tölti el szívünket, amelyek előzőleg talán távol álltak tőlünk és mégis annyira hatnak ránk, hogy azt képzeljük, bennünk is éppígy megfogantak volna.

Új rövidfilmek

Új rövid filmeket fejeztek be a Budapesti Filmstúdióban. A Technika az ember szolgáltatában című népszerű tudományos újsóság az orvostudományt segítő, életmentő gépeket mutatja be. A film rendezője György István.

Kollányi Ágoston Földből és tőzből címmel forgatta legutóbbi filmjét. A most elszolgáltában című népszerű tudományos újsóság az orvostudományt segítő, életmentő gépeket mutatja be. A film rendezője György István.

MAGYAR LÁSZLÓ: BOSZORKÁNYOK RAPITÁNYA

(16)

Jakab atya, a nagyhasú koldusbarát, elégedetten dörzsölgette párnás kezét.

— Meglátjátok, szegediek — sügta a közelében állók-nak — mindjárt megenyhül az ég haragja, mihelyt fölzáll a máglyák füstje.

Odabenn, a tanácskozásteremben pedig hangos szóval olvasta a főbíró az ítéletet. Amikor Koncz Sára nevét is kimondta, a terem hátulsó sarkából éles asszonyhang sikoltott föl. Fatime kétségbeesett hangja:

— Hozzá nem nyúltatok ahhoz az asszonyhoz, hiszen új életet hord a szíve alatt.

A hajdúk durván betapasztották a kiáltozó asszony száját, de az elnök csöndet intett.

— Lépj elő Koncz Sára és válaszolj. Igaz, amit az a török asszony mond?

— Igaz — suttogta Sára.

— Igaz — szól bele egyszerre két bábaasszony is, Kókényiné, meg Szanda Katalin.

— Aztán kinek a fattyát hordod?

Nem válaszolt. Fatime kiáltani akart valamit, de egy hajdú durva tenyere a szájára tapadt.

— Beste lélek, felőlj, ha kérdezlek — mordult újból a főbíró.

— Nem mondom meg. Ha keréketörnek, akkor sem.

— Nyilván Belzebubbal paráználkodtál és annak a fiókáját viseled. No majd kiegészít belőled azt is a tűz, gonosz lelkeiddel együtt.

— Óvást emelek — szólalt meg most az asztal végéből Fazekas szenátor. — Törvényeink szerint nem lehet kivégezni az asszonyt, aki új életet hord a szíve alatt. Legalább is föl kell függeszteni az ítélet végrehajtását addig, amíg megszűli magzatját.

Miller főbíró kérdő tekintettel nézett az ügyészre, aki a törvénykönyvben lapozott, majd kinyilatkoztatta:

— Fazekas szenátor uramnak igaza van. En is javasolom, hogy függesztessék föl Koncz Sára ügyében az ítélet, amíg méhében életet hordoz.

A szenátorok tanakodni kezdtek az asztal fölött, végül is a főbíró kihirdette, hogy Koncz Sárán egyelőre nem hajják végre a halálos ítéletet, de a többieknek harmadnapon, pénteken végrehajtják. Isten legyen irgalmas bűnös lelküknek.

Az elítélteket, szám szerint tizenkettőt, nem is kísérték vissza a főbíró házában levő tömlőbe, hanem a városháza pincéjében nyitottak számukra siralomházat. Koncz Sára azonban a többi rabbal együtt visszakért a főbíró házába.

A piactérről nem oszlott a nép. Óriási zajongással tárgyalták az ítéletet és átkozták a boszorkányokat. Jakab páter fölkapaszkodott valami szekérre és onnan prédikált. Kárhoztatta a bűnösöket és megtérésre biztatta a tévelygőket.

NÁDI FARKASOK

Kis, rejtett sziget a nádasok végtelen birodalmában. Körülötte járhatatlan ingovány, amelynek titkos ösvényét csak azok ismerik, akik a hamvadó tűz körül heverésznek. Bujdosó, rongyos kurucok, Rákóczi hajdái nyalka vitézei. Most üldözött, ágrólszáadt szegénylegények, kiverit kutyák, nádi farkasok. Árják, akiknek senkiük sincs ezen a kerek világon. Falujukat fölperzselt a labanc, leölte apjukat, anyjukat, testvérüket a császár zsoldosa, elhajította jószágukat, meggyalázta mátkájukat. És Rákóczi, Bercsényi jaj de messze vannak!...

Köröskörül ingovány, sűrű nádas, azon túl pedig az ellenségé vált nagyvilág, a német világ.

Lehetnek vagy tízen. Vénlegények, őszbecsavarodott bajszuk szomorúan lóg sötét orcájukról kétoldalt, foszlott süvegük alatt is megfihéredett a haj. Soványak, csupa csont és bőr valamennyi. Éhes farkasok. Egik-másik szívja a kurtaszárú cseréppipát. Isten tudja, mi füstölhet benne, de hogy nem dohány, az bizonyos. Csöndesek, alig-alig esik néhány szór közül előmorgott szó. A nagy halom parázs vörös fényt hint rájuk. Fölöttük sziporkázva ragyognak a csillogok és lassan fordul a Göncöl. A közelben felnyit egy ló, az is fáradtan, panaszosan. A sűrű sötétsebben nem látni odáig.

A nyertés irányából most új alak érkezik és telepszik a parázs mellé. Bagi Gergely. Azóta itt él a nádasok világában, hogy elmenekedett a kis török asszony tanácsára Szegedről. Addig járta az ingoványt, amíg ráakadt a kurucok rejtett tanyájára. Jó szívvel fogadták, mint minden üldözött. Velük portyázott a határban. Néha ki-kicsaptak a nádasból, szorgalmasan dezmálták a szegedi várba irányított zászlómányokat. Hamarosan lovat szereztek Gergelynek is. Nagyon megkedvelték a szótlán legényt, szinte a fiukat

látták benne. Lassan kivették belőle a történetét, és sűrű sóhajtaibaiból megtudták, hogy nincs, nem lehet nyugvása, amíg az a halványképu asszony a szegedi tömlőben sitylódik és a máglyahalál veszedelme fenyegeti. Néha szó esett róla, hogy ki kellene szabadítani. De hogyan, amikor a szegedi vár annyira tele van némettel?

Most csöndesen heverésznek a tűz körül. Valaki új kését dobott a hunyorgó parázsra. A láng magasra fölcsapott. A magasban láthatatlan vadludak húztak.

Gergő hirtelen felült.

— Jön valaki — szólto fojtott hangon.

— Jön hát — morogta csöndesen Miska bácsi, a legöregebb, a hajdani strázsamester, de meg sem mozdult fektében. Majd amikor Gergő a puská felé kapott, hozzátette: — A cigány jön Szegedéből. Hírekért ment reggel.

Már hallatszott is, hogy törtet valaki a nádon át és csakhamar megjelent a tűz mellett Mócsi füstös, vigyorgó képe. Senki sem kérdez tőle semmit. Várják, hogy magától beszéljen. Ha van mit, úgyis elmondja.

— Koncz Sárát nem égetik meg holnap — újságolja —, de a többi igen. Már állnak a máglyák a vesztőhelyen.

Gergő felugrik, vállon kapja:

— Mi történt, ha istened van!

— Hát mondom, mondom. A Sáríkat nem égetik meg, nem engedi a törvény, mivelhogy viselő. Kicsi Gergő van a szíve alatt.

— Honnan tudod, ki mondta?

— Honnan tudom, honnan tudom? Hát tudom. Mócsi mindent tud. Ott voltam a piacon, amikor a sokadalom várta az ítéletet. Láttam, amikor az új rabokat visszavitték a tömlőbe. Közűk volt Sáríka, meg a kis török asszony is. De Rúza Dániel, meg a többiek nem voltak ott. Azokat a siralomházba tették. Amikor elmentek mellettem, odaszóltam törökül Fátimének. Azt kérdeztem, üzen-e valamit Gergőnek? Törökül mondta, hogy más ne érthesse. Amit tudok, így tudom...

— Hejnye, Mócsi, hogy az a magasságbéli atyáuristen csokolja aranyosra azt a csemepe szadát! — kurjantott Gergő és úgy megölelte a kis füstös legényt, hogy majd csontját törtte. — Fia lesz Sáríkanak! Fiam lesz! Kicsi Gergő! Hallja-e, Miska bácsi?

— Hallom hát. Így van az rendjén. Kell még majd katonára Rákócziinak.

— Odaadom neki, lelkemre odaadom! — fogadkozott boldogan — majd ő áll bosszút azért a sok csúfságért, amit rajtunk tettek a labancok.

(Folyt. köv.)